

ДИСЦИПЛІНА «ІСТОРИЧНЕ ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО»

Анотація: Дисципліна спрямована на вивчення генезису, розвитку і трансформації ландшафтів під впливом людської діяльності протягом історичного часу. В основі курсу лежить концепція антропогенного ландшафтогенезу – процесу зародження, формування та подальшого розвитку ландшафтів під вирішальним впливом людської діяльності. Розглядаються теоретико-методологічні засади ретроспективного аналізу ПТК (природно-територіальних комплексів), методика реконструкції первинного (природного) стану ландшафтів та етапів їхнього перетворення у природно-антропогенні системи. Особлива увагу приділяється типології давнього природокористування (мисливсько-збиральницького, землеробського, скотарського) та його «відбитку» в сучасній структурі ландшафту. Дисципліна поєднує ландшафтно-генетичний підхід із даними археології, історії та палеогеографії для моделювання еволюції геосистем.

Мета навчальної дисципліни: опанування системи знань про історичний розвиток ландшафтно-оболонки як результат взаємодії природної ритміки та людської діяльності; засвоєння методик реконструювання структури й динаміки ареалів природокористування; вивчення принципів обґрунтування часових зрізів та типізації антропогенно-ландшафтних структур; застосування геосистемного підходу для розв'язання прикладних задач територіального планування.

Вимоги.

Студент повинен знати: фізико-географічне районування території України та основні закономірності ландшафтно-диференціації; загальну схему археологічної періодизації (палеоліт, мезоліт, неоліт, епоха міді-бронзи, залізна доба, середньовіччя); основні положення вчення про ландшафт (структура, морфологія ПТК, динаміка та стійкість геосистем); базові принципи антропогенного впливу на природне середовище та поняття про господарські типи суспільства.

Студент повинен вміти: читати та аналізувати загальногеографічні та тематичні ландшафтні карти; працювати з картографічними джерелами різних часових періодів; виявляти взаємозв'язки між окремими компонентами ландшафту (рельєфом, ґрунтами, рослинністю); володіти навичками роботи з геопросторовою інформацією (традиційними та цифровими методами).

Змістові модулі:

- **Теоретичний базис історичного ландшафтознавства.** Становлення науки, об'єктно-предметна сфера та зв'язок з археологією та палеогеографією.
- **Методологічні засади дослідження.** Геосистемний підхід. Діахронічний підхід та методика виділення історико-ландшафтних зрізів.
- **Методи та моделі історико-ландшафтних досліджень.** Алгоритм антропогенно-ландшафтно-реконструкції.
- **Елементарні ландшафтно-господарські системи (ЕЛГС).** Ландшафтна приуроченість поселень та структура господарських угідь у різні епохи.
- **Моделювання ареалів природокористування.** Діахронічний аналіз змін.
- **Історико-ландшафтне районування та ландшафтогенез.** Приклади реалізації аналізу для лісостепових ландшафтів та прогноз розвитку геосистем.

Мова викладання: українська

Рік підготовки, шифр навчальної дисципліни: ВБ 3.3.1., друге півріччя другого року навчання.

Кількість кредитів: 3

Форма заключного контролю: залік

Структура навчальної дисципліни: загальний обсяг 90 год, з яких 30 годин лекцій, 14 годин практичних робіт і 46 годин самостійної роботи.

Викладач: Іванок Дмитро Вікторович, кандидат географічних наук, асистент кафедри фізичної географії та геоecології географічного факультету.

Інформація про викладача: <https://geo.knu.ua/fakultet/pidrozdily/kafedry/kafedra-fizychnoyi-geografiyi-ta-geoeкологиyi/vykladachi-kafedry-fizychnoyi-geografiyi-ta-geoeкологиyi/ivanok-dmytro-viktorovych/>